

บทที่ 1

บทนำ

การปลูกพืชผักเป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรบนพื้นที่สูง โดยเฉพาะพืชผักเมืองหนาว ซึ่งเป็นพืชผักที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศบนพื้นที่สูงและให้ผลตอบแทนที่ดี ในพื้นที่มูลนิธิโครงการหลวงได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชผักและสมุนไพรเมืองหนาวเพื่อทดแทนการปลูกฝิ่น ในปี พ.ศ. 2555 เกษตรกร 4,137 ราย ในพื้นที่โครงการหลวงสามารถปลูกพืชผักปริมาณ 11,065 ตัน คิดเป็นมูลค่าที่เกษตรกรได้รับ 248.62 ล้านบาท นอกจากนี้มูลนิธิโครงการหลวงยังให้ความสำคัญกับคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตผล โดยได้ส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะปลูกภายใต้ระบบมาตรฐานอาหารปลอดภัย ได้แก่ GAP และเกษตรอินทรีย์ จากการดำเนินงานของโครงการหลวงได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชผักต่างๆ มากมาย

ปัจจุบันในปี พ.ศ. 2556 โครงการขยายผลโครงการหลวงมีพื้นที่ดำเนินการ 29 แห่ง ใน 7 จังหวัด เป็นพื้นที่สูงและมีสภาพแวดล้อมคล้ายกับพื้นที่โครงการหลวง โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทุรกันดารและเข้าถึงยาก ดังนั้นการนำองค์ความรู้ด้านการผลิตพืชผักแบบครบวงจรของโครงการหลวงไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงแต่ละแห่งจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างอาชีพและเป็นทางเลือกในการทำการเกษตรให้กับเกษตรกรบนพื้นที่สูงอื่นๆ โดยอยู่บนพื้นฐานองค์ความรู้ของโครงการหลวงและกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ในพื้นที่โครงการขยายผลฯ ตั้งแต่ การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนงานทดสอบเพื่อแก้ไขปัญหา การทดสอบเทคโนโลยี การเก็บข้อมูล และสรุปผลการทดสอบร่วมกัน โดยมุ่งหวังให้การปลูกผักบนพื้นที่สูงสามารถลดรายจ่าย สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร และเป็นทางเลือกในการทำการเกษตรบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดสอบและสาธิตเทคโนโลยีโครงการหลวงในการพัฒนาประสิทธิภาพการปลูกพืชผักและปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและภูมิสังคมของพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง
2. เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกระบวนการผลิตพืชผักภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร